

KARL VOUK . SATKULA

Impresum / impresum / Impressum

KARL VOUK . SATKULA

Miheličeva galerija Ptuj, 15.5. – 15.6.2014

Robert Musil Literaturmuseum, Klagenfurt/Celovec, 5.6. – 30.9.2014

Serbski muzej, Budyšin / Sorbisches Museum, Bautzen, 10.5. – 28.6.2015

Katalog sta izdala / wudawaćeje kataloga / Herausgeber:

Pokrajinski muzej Ptuj Ormož & Karl Vouk

Založil / nakladnik / Verleger:

Pokrajinski muzej Ptuj Ormož,

Zanj: Andrej Brence, v.d. direktorja

© Teksti / teksty / Texte:

pri avtoricah/pola awtorkow/bei den Autorinnen

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

75(436.5):929Vouk K.

75(497.4):929Vouk K.

VOUK, Karl

Satkula / Karl Vouk ; [avtorice besedila Stanka Gačnik,

Christina Bogusz/Boguszowa, Manuela Tertschnig;

prevodi Christina Bogusz/Boguszowa ... et al.]. -

Ptuj : Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož,

2014

ISBN 978-961-6438-48-3

273704192

POKRAJINSKI MUZEJ PTUJ ORMOŽ

MIHELIČEVA GALERIJA

SERBSKI MUZEJ · SORBISCHES MUSEUM

© Slike / wobrazy / Bilder: Karl Vouk

Karl Vouk . Satkula: Ciklus je izdelan v dveh serijah/Cyklus wobsteji z dweju serijow/

Der Zyklus wurde in zwei Serien ausgearbeitet:

A = Satkula # 1 – # 25; á 100 x 150 cm, 2014.

B = Satkula # 1 – # 25; á 70 x 100 cm, 2014.

Avtorce / awtorki / Autorinnen:

Stanka Gačnik, Christina Bogusz/Boguszowa, Manuela Tertschnig

Prevodi / přeložki / Übersetzungen:

Christina Bogusz/Boguszowa – nemško-lužiškosrbsko/němsko-serbsce/Deutsch-Sorbsisch
(ad Bogusz/Boguszowa, Tertschnig).

Božena Braumanowa – nemško-lužiškosrbsko/němsko-serbsce/Deutsch-Sorbsisch (ostali
teksti/zbytne teksty/restliche Texte).

Dorothea Scholze/Šolćina – nemško-lužiškosrbsko/němsko-serbsce/Deutsch-Sorbsisch
(ad Gačnik).

Karl Vouk – slovensko-nemško/słowjensko-němsce/Slowenisch-Deutsch.

Lektoriranje / lektorat / Lektorat:

Karl Vouk (nemško, slovensko/němsce, slowjensko/Deutsch, Slowenisch)

Božena Braumanowa (lužiškosrbsko/serbsce/Sorbsisch)

Fotografije / fotografije / Fotos:

Karl Vouk (razen portreta/nimo portreta/außer Porträt Karl Vouk: Tomo Jeseničnik)

Oblikovanje kataloga / wuhotowanje kataloga / Gestaltung des Katalogs:

GOgraphic & Karl Vouk

Tisk / číšć / Druck:

GOgraphic, A 9142 Globasnitz/Globasnica, www.gographic.at

Naklada / nakład / Auflage:

500

Ptuj, Rinkole, 05/2014

SATKULA ALI RESNIČNA POKRAJINA

Z likovno govorico slikarja in arhitekta z diplomo dunajske akademije, doma v majhni vasici Rinkole v starosvetni Podjuni na južnem Koroškem na avstrijski strani, smo se na Ptiju prvič srečali leta 2005, ko sta skupaj s priznanim slovenskim videastom in profesorjem na ljubljanski Likovni akademiji, Srečo Draganom, skupaj nastopila v okviru mednarodnega „Crossover“-projekta slovenskih in avstrijskih koroških umetnic in umetnikov. Karl Vouk nam je takrat na ogled in v razmislek ponudil štirinajst aluminijastih ščitov, poimenovanih „Sledovi“, obešenih pod arkade ptujskega gradu, kot skravnostne simbole zgodovinskega spomina in lokalne identitete. Kot ne-kakšni okruški zgodovinskega časa, ki jih je umetnik spoznal in začutil na senzibilni način ter v avtorskem dialogu s stoletno tradicijo iskanj, imenitno vtisnil v svoje umetnine. Iz preteklosti za prihodnost torej.

Na podoben način revitalizacije stanja duha s pomočjo umetnosti se je Karl Vouk lotil tudi zelo aktualne tematike spreminjanja in uničenja podobe pokrajine, zaradi „višjih ciljev“ preživetja, ki jo premierno predstavljamo na razstavi v Miheličevi galeriji na Ptiju in je nastala v sodelovanju več mednarodnih institucij ter se bo selila tudi v druga razstavišča. Sedaj je Karl Vouk za svoj likovni zapis in opomin kot medij izbral fotografijo. Serijo 25 razstavljenih fotografij je poimenoval „Satkula“, po potoku, ki se vije skozi nemško rudarsko pokrajino na območju Lužice v Nemčiji, kjer še domujejo kot manjšina Lužički Srbi. Pokrajina se neverjetno hitro spreminja in za zelo dolgo obdobje sprevrača svojo podobo v povsem nekaj drugega in neprepoznavnega. Na slabše! Iz nekoč rodovitnega in zelenega območja postaja sedaj nerodovitna, zapuščena in vizualno izjemno neprivlačna. V imenu koga in katerega interesa? In tukaj se čuti umetnik Karl Vouk poklican, kot verni opazovalec in kronist, da opozori s svojim izrazno subtilnim in povednim umetniškim ustvarjanjem na aktualno stanje družbe, pokrajine in duha današnjega časa sedaj in tukaj.

SATKULA ABO (S)TWOR(JEN)A KRAJINA

W lěće 2005 mějachmy přenje zetkanje z wobrazowej rěču molerja a architekta z diplomem Wienskeje Akademije tworacych wumělstwów, kotryž bydlí w małej wjesce Rinkole (němsce Rinkolach) w zasonjenym dole Podjuna (němsce Jauntal), ležacym w awstriskim dželu južnej Korutanskeje. We wobluku mjezynarodneho projektu „Crossover“, na kotrymž wobdželichu so slowjenscy a awstrisci wumělcyc, wustupi wón zhromadnje z připóznatym widejowym wumělcom a profesorom na Akademiji tworacych wumělstwów w Ljubljanje, Srečom Draganom. Karl Vouk nam tehdom poskići, sej štyrnače aluminijowych platoř z titulom „Slědy“ wobhladač a wo nich rozmyslowač, kotrež běchu jako potajne symbole stawiznskeho pomjatka a lokalne identity do arkadoweje chódby hrodu Ptuj powěsnjene – podobne powostankam z historickich časow, kotrež bě wumělc spóznał a sensibelne wučuť a w dialogu z tysačlétnej tradiciju pytanja swojim wumělškim twórbam na zdobne wašnje začiščať. Ze zašlošće do přichoda potajkim.

W podobnej rewitalizacji ducha z pomocą wumělstwa započa Karl Vouk jara aktualnu tematiku wobdželač, kotruž prezentujemy přenji króć w Miheličowej galerii w Ptuj we wobluku wustajeńcy, kiž je w zhromadnym dželu wjacorych mjezynarodnych institucijowastała a kotař budże přichodnje tež na druhich městnach widzeć: mjenujcy wone přeménjenje a zničenje krajiny na zakladže „wyšich zaměrow“ přežiwjenskeje strategije. Karl Vouk je nětko fotografiju jako medium wuzwolił, zo by swój wobrazowy zapis a napominanje zapadnył. Serija 25 wustajenych fotografijow nosy titul „Satkula“ a je po wonej rěčce pomjenowana, kotař wije so přez hörnistowu krajinu na teritoriju Łužicy w Němskej, w kotrejž su Łužisci Serbja jako mjeřšina doma. Tuta krajina je podčisnjena razantnym změnam a přeměnja swoje wobličo za jara doļu dobu do něčeho cyle hinašeho a njespóznamomnega. Hišće hörje! Z něhdy plódneje a zelenje krajiny nastawa njeplódna, pusta a nimoměry nje-

SATKULA ODER DIE WA(H)RE LANDSCHAFT

Im Jahr 2005 hatten wir eine erste Begegnung mit der Bildsprache des Malers und Architekten mit dem Diplom der Wiener Akademie der bildenden Künste, der im kleinen Dörfchen Rinkolach im verschlafenen Jauntal lebt, das im österreichischen Teil Südkärntens liegt. Im Rahmen des internationalen Projektes „Crossover“, an dem sich slowenische und österreichische Künstlerinnen und Künstler beteiligten, trat er gemeinsam mit dem anerkannten Videokünstler und Professor an der Akademie der bildenden Künste in Ljubljana, Srečo Dragan, auf. Karl Vouk bot uns damals vierzehn Aluminiumplatten mit dem Titel „Spuren“ zur Ansicht und zum Nachdenken an, die als geheimnisvolle Symbole historischer Erinnerung und des genius loci in den Arkadengang der Burg zu Ptuj gehängt waren – Bruchstücken historischer Zeiten ähnelnd, die der Künstler erkannt und erspürt und in einem Dialog mit der Jahrhunderte alten Tradition des Suchens seinen Kunstwerken in edler Weise eingepägt hat. Aus der Vergangenheit in die Zukunft also.

In einer ähnlichen Revitalisierung des Geistes mit Hilfe der Kunst begann Karl Vouk ein sehr aktuelles Thema zu bearbeiten, das wir in der Mihelič-Galerie in Ptuj erstmals im Rahmen einer Ausstellung präsentieren, die in Zusammenarbeit mehrerer internationaler Institutionen entstanden ist und in der Folge auch anderenorts zu sehen sein wird: nämlich jenes der Landschaftsveränderung und ihrer Vernichtung aufgrund „höherer Ziele“ einer Überlebensstrategie. Karl Vouk hat jetzt die Fotographie als Medium auserkoren, um seine zeichenhafte Niederschrift und Mahnung festzuhalten. Die Serie der 25 ausgestellten Arbeiten trägt den Titel „Satkula“ und ist nach jenem Bach benannt, der sich in der in Deutschland gelegenen Lausitz durch das Bergaugebiet schlängelt, in dem die Lausitzer Sorben als Minderheit beheimatet sind. Die Landschaft ist einer rasanten Veränderung unterworfen und verändert ihr Aussehen für einen sehr langen Zeitraum in etwas vollkommen Anderes und nicht

V umetnosti na pragu 21. stoletja je moč sprejemati in prisegati na različne likovne tokove, stile in usmeritve, saj je izbira izraznih sredstev in modernih medijev domala nepregledna. Vse je dostopno, vse se sme, vse je več-pomensko in realnost se spreminja v nove oblike, nove prostore, nove fikcije videnega in občutnega. Vendar le pri tistih, ki zmorejo in delajo pošteno, ki znajo resničen umetniški in ustvarjalni nabolj prenesti v podobe, ki jih ni mogoče spregledati. In to ponujamo v Miheličevi galeriji na aktualni razstavi Karla Vouka.

Čas teče in zaznamuje vse okrog nas, ljudi, pokrajino, arhitekturo ... Dogodki pridejo in odidejo, spomini ostanejo ali zbledijo, ljudje smo ali akterji ali zgolj opazovalci, hočemo ali nočemo prisluhniti, videti, si upati in znati ... Naloga umetnosti je tudi, da nas nagovarja, opominja in ne nazadnje razveseljuje. In na umetnikih (in nas) je, da to pokažemo s pomočjo razstav in drugimi umetniškimi dogodki širši javnosti. Čeprav velkokrat nemo obstanemo pred praznim prostorom, je prav umetnost tista, ki nas vedno znova navdihuje in osmišlja. Vedno!

nahladna kónčina. W čejim mjenje a na zakladže kajkých zajimow? W tutej situaciji čuje so wumělc Karl Vouk po-wołany, jako kedžbliwy wobkedžbowar a chronist ze swojim přewšo subtilnym a wuprajiwym wumělskim tworzenjom na aktualny stav towarzosće, krajiny a na duch časa tule a džensa skedžbnjeć.

Na proze 21. lětstotka móže so wumělstwo na najwše-lakoriše style, směry a wumělske prudy powołać a so jich nasřeć, je dž wuběr na srédkach a modernych medijach nimale njepřewidny. Wšitko je přistupne, wšo je dowolene, wšitko z mnohoraznym woznamom nabite, tak zo so realita k nowym formam změrja, k nowym rumam a nowym fikcijam widzomnego a začuwajomnego. Tola jenož pola tych, kotřiž to zamóža a sprawnje dželaja, kotřiž zamóžeja prawy wumělski a tworíelski impuls přenjeś do formow, kiž njedadža so přewidžeć. A to poskícamy z aktualnej wustajeńcu Karla Vouka w Miheličowej galeriji.

Čas čeče a poznamjenja wšitko wokolo nas, ludži, krajiny, twarjenja ... Podawki přichadžea a so minu, dopomjenki wostanu abo zblédnu, my ludžo smy pak akterojo abo jenož wobkedžbowarjo, my chcemy abo nochcemy připostuchać, widžeć, sej zwažić a wědžeć ... Nadawk wumělstwa je tež, zo nas narěči, napomina a nic napisledk zawjesela. A na wumělcach (a nas samych) zaleži, zo pokazamy to z pomocu wustajeńcow a druhich wumělskich podawkow šérzej zjawności. Hačrunjež stejimy často němi před prózdnym rumom, je to runje wumělstwo, kotrež nas stajnje znowa inspiruje a nam zmysl spožča. Stajnje zaso!

Erkennbares. Noch schlimmer! Aus der einst fruchtbaren und grünen Landschaft entsteht eine unfruchtbare, verödete und außerordentlich unansehnliche Gegend. In wessen Namen und aufgrund welcher Interessen? In dieser Situation fühlt sich der Künstler Karl Vouk berufen, als aufmerksamer Betrachter und Chronist mit seinem außerordentlich subtilen und indikativen Werk auf den aktuellen Zustand der Gesellschaft, Landschaft und den Zeitgeist hier und jetzt aufmerksam zu machen.

Auf der Schwelle des 21. Jahrhunderts kann sich die Kunst auf verschiedenste Stile, Richtungen und Kunströrmungen berufen und diese absorbieren, ist doch die Auswahl an Mitteln und modernen Medien beinah unüberblickbar. Alles ist zugänglich, alles ist erlaubt, alles mit vielen Bedeutungen aufgeladen, so daß sich die Realität zu neuen Formen wandelt, zu neuen Räumen und neuen Fiktionen des Sicht- und Fühlbaren. Jedoch nur bei jenen, die es vermögen und aufrichtig arbeiten, die den wahrhaften künstlerischen und schöpferischen Impuls in Formen übertragen können, die nicht zu übersehen sind. Und das bieten wir mit der aktuellen Ausstellung von Karl Vouk in der Mihelič-Galerie.

Die Zeit läuft und markiert alles um uns herum, Menschen, Landschaften, Gebäude ... Ereignisse kommen und entschwinden, Erinnerungen bleiben oder verblassen, wir Menschen sind entweder Akteure oder bloß Beobachter, wir können oder wollen nicht zuhören, können sehen, wagen und wissen ... Eine Aufgabe der Kunst ist es auch, uns anzusprechen, zu mahnen und nicht zuletzt auch zu erfreuen. Es liegt an den Künstlern (und uns selbst), all das einer breiten Öffentlichkeit mit Hilfe von Ausstellungen und anderen Kunstereignissen zu zeigen. Obschon wir oft stumm vor einem leeren Raum stehen bleiben, ist es gerade die Kunst, die uns stets aufs Neue inspiriert und uns einen Sinn verleiht. Immer!

Stanka Gačnik, kustodinja galeristka
Pokrajinski muzej Ptuj Ormož
Miheličeva galerija

Stanka Gačnik, kustodka galeristka
Pokrajinski muzej Ptuj Ormož
Miheličeva galerija

Stanka Gačnik, Kustodin Galeristin
Pokrajinski muzej Ptuj Ormož
Miheličeva galerija

PRAZEN SRČNI PREKAT

Ljudje potujejo, da bi se prepričali, ali so podobe, ki jih je ustvarila njihova duhovna predstava, usklajene z resnično stvarnostjo na samem mestu. To ustreza človeškemu stremljenju po objektivni resnici. Takšno primerjavo je umetnik Karl Vouk hotel preveriti na svojem prvem potovanju v Lužico. Iskal je odsev fiktivnega osnutka dežele, ki sta ga oblikovala otroška predstava in spomin na živahno pripovedovanje Lužiškega Srba, očetovega prijatelja. Alegorija o nepoznani deželi Lužiških Srbov se je zasidrala v njegovem spominu in ga spremljala od takrat naprej. Morda je bila umetnikova predstava o idiličnih vaseh vzdolž potoka „Satkula“ podobna tisti, kot jo je opisal lužiškosrbski pisatelj Jurij Brézan (1916–2006) v svojem romanu „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“ (1) (op.: Krabat ali spreminjaњe sveta), ki je izšel leta 1976. V tem delu je potok Satkula sinonim za avtohtonost in opisani miniaturni svet je paradigma za lužiškosrbski narod; brez njega bi bil svet drugačen, kot bi bilo tudi morje drugačno, če ne bi prevzelo tudi vode Satkule (2). Ljubka pokrajina, ki se razprostira med napajajočimi življenskimi žilami rek in potokov, ki jo prepredajo, bi bila lahko del raja na zemlji, če ne bi imel vmes svojih prstov tudi hudič. Hudič, ki je zakopal premog v to zemljo, ki jo skozi stoletja ljubeče opevajo njeni prebivalci v njihovi lužičini (3). To je igra večnega tekmovanja med nasprotniki, igra med zmago in porazom, kot jo Jurij Brézan v filozofskem prepletu nanaša na vse, kar je lužiškosrbskega.

Resničnost na začetku 21. stoletja je bila le malo povezana z ganljivo pripovedjo očetovega prijatelja. Tisto, kar je Karl Vouk našel v Lužici, je bila podoba pokrajine, ki jo je v svojem osrčju razdejalo ruderstvo, kjer lahko le še ob njenih zelenih robovih zaslutimo, kakšna je bila nekoč: „Rjana Lužica – Lepa Lužica“ (4). Celoten obseg opustosjenja, ki ga je nudila medla resničnost v srednji in Dolnji Lužici s svojimi pokrajinami, ki jih je razdejalo ruderstvo, je Karla Vouka osebno močno prizadela in ga prisilila k umetniški intervenciji. Nastal je cikel z naslovom „Satkula

PRÓZDNA WUTROBOWA KOMORKA

Štóž chce wědžeć, hač ma prawy wobraz wo swěće, poda so na puć a přeswědči so sam. Přirunować wotpowěduje čłowjeskemu pytanju za objektiwnej wěrnosti. Tole měješe tež wumělc Karl Vouk na mysli, jako poda so přeni króć do serbskeje Łužicy. Za čimž pytaše, běše wotbłyść fiktivneho wobraza z dźęcatstwa wo czym kraju, kotryž je jeho nanej Łužiski Serb žiwje wopisował. Alegorija wo njeznamy serbskim kraju so jemu tehdy hłuboko do mozow zašćepi, tak zo swójske wobrazy wo tym jeho hižo njepušćichu. Móžno, zo runachu so předstawy we hłowie wumělca idyliskemu wobrazej wo wsach podlu rěčki „Satkule“, kotryž serbski spisowač Jurij Brézan (1916–2006) w swojim 1976 wudatym romanje „Krabat“ rysuje (1). W Brézanowej knize steji rěčka Satkula jako synonym za to awtochtone, za swět w małym a tak paradigmatisce za serbski lud. Bjez njeho by swět hinaši był, kaž by morjo hinaše bylo, hdý by njebrało tež wodu rěčki Satkule (2). Lubozna krajina mijez ju žiwjacymi rěkami a rěckami móhla mólički kućik raja być, rjeby-li so djas do njeje tykal. Djas zary brunicu do woneje zemje, kotruž jeje wobydlerio cunjo w swojej serbskej maćerščinje wobspěwuwa (3). Je to hra wo wěčnej riwaliće antagonistow, hra mijez dobywanjom a poraženjom, kotruž počahuje Jurij Brézan w swojej filozofiskej splečenosći na Serbstwo.

Woprawdžitosć zahajeneho 21. lětstotka měješe lědma něšto z jimacymi powědkami nanoweho přečela činić. Wobraz, kotryž so Karlej Voukej we Łužicy skíčeše, běše wotbłyść wot hórnistwa hłuboko zrjanjeneje wutroby krajiny, na kotrejež zbywaczych zelenych kromach móh dodnić, što wona něhdy jónu běše: „Rjana Łužica“ (4). W swětle jereje woprawdžitosće wuhlada wón roztrěškanu krajinu brunicowych jamow srjedźneje a Delnjeje Łužicy a zrozumi hoberski rozmr̄ zničenja. Hłuboko hnuty wo tym, štož bě widział, njemóžeše wumělc sylhemu impulsej zadžewać, kotryž jeho do wumělskeje refleksije čerješe. Tak nastala 25 wobrazow wopřijaca serija twórbow pod

DIE LEERE HERZKAMMER

Menschen begeben sich auf Reisen, um sich zu vergewissern, ob die Bilder, die ihnen ihre geistige Vorstellung vorgibt, deckungsgleich sind mit der realen Wahrnehmung vor Ort. Das entspricht dem menschlichen Streben nach der objektiven Wahrheit. Diesem Abgleich stellte sich der Künstler Karl Vouk mit seiner ersten Reise in die sorbische Lausitz. Was er suchte, war das Spiegelbild des fiktiven Entwurfes eines Landes, erbaut aus kindlicher Vorstellungskraft mit Versatzstücken lebhafter Erzählungen eines Freundes des Vaters, eines Lausitzer Sorben. Die Allegorie vom unbekannten Sorbenland verankerte sich in seinem Gedächtnis und ließ ihn nicht los. Es könnte sein, dass die Vorstellung im Kopf des Künstlers dem idyllischen Bild der Dörfer am Flusslauf des Baches „Satkula“ gleichkam, das der sorbische Schriftsteller Jurij Brézan (1916–2006) in seinem 1976 erschienen Roman „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“ zeichnet (1). In seinem Werk steht das Flüsschen Satkula für das Autochthone und die Welt im Kleinen paradigmatisch für das Volk der Sorben, ohne das die Welt eine andere wäre, so wie das Meer ein anderes wäre ohne das Wasser der Satkula (2). Die liebliche Landschaft, eingebettet zwischen den nährenden Lebensadern der sie durchziehenden Flüsse und Bäche, könnte ein winziger Splitter vom Paradies auf Erden sein, hätte nicht der Teufel die Hand im Spiel. Der Teufel, der die Kohle unter das seit Jahrhunderten von seinen Bewohnern liebevoll in ihrer sorbischen Sprache besungene Land eingrub (3). Es ist das Spiel von der ewigen Rivalität der Antagonisten, das Spiel um den Sieg und das Besiegten werden, das Jurij Brézan in philosophischer Verflechtung auf das Sorbische bezieht.

Die Realität des beginnenden 21. Jahrhunderts hatte wenig mit den berührenden Schilderungen des väterlichen Freundes zu tun. Was Karl Vouk in der Lausitz vorfand, war das Abbild einer in ihrem Herzen durch Bergbau tief zerschundenen Landschaft, die nur an ihren grünen Rändern eine Vermutung davon vermittelte, was sie einst

oder: Wa(h)re Landschaft“ (op.: Satkula ali blago/resnična pokrajina), ki obsega 25 slik. Opirajoč se na nemško državno zastavo, Karl Vouk oblikuje posamezne slike pričajočega cikla tako, da v zgornji, črni tretjini slike namesti širok pas pokrajine, ki je simbolično stisnjena v obliki premoga. Detajli briketov kot „kvintesenco lužiških premogovnih revirjev“. Imanentna znakovnost in strurni minimalizem, ki sta tipična za njegove serijsko zasnovane likovne cikle, s prepričljivo potezo najdemo tudi v pričujočem opusu. V strnjem metaforičnem nagovoru Karl Vouk razgalja apodiktično dvoličnost državno izdanih postulatov. Skrbno izbrane citate iz ustav dežele Bramborske in Svobodne države Saške umetnik kombinira s posameznimi, tankočutno razvrščenimi detajlnimi posnetki

titlom „Satkula oder: Wa(h)re Landschaft“ (Satkula: abo (s)twor(jen)a krajina). Karl Vouk zložuje so pri wuhotowanju jednotliwych łopienow serije na němsku narodnu chorhoj. W hornjej třećinje wobraza jewi so šroke čorne pasmo, symbolizuju do wuhla sprasowanu krajinu. Su to detailowe wobrazy briketow, takrjec jako „kwintesenco lužiških brunicowych reẘrow“. Karl Vouk twori převažnje w serielnych twórbowych blokach, za kotrež stej znakowitosc a wuživanje minimalistiskich symbolow charakteristiskej. To je wupruwowy rukopis wumělca. Ze snadnje wuhotowanymi metaforiskimi znakami demaskuje wón apodiktisce dwujazyčnosć statnje postajenych postulatow. Swědomiće wupytnym citatam z wustawow Kraja Branioborskeje a Swobodneho stata Sakskeje znapřećiwja

war: „Rjana Lužica – Schöne Lausitz“ (4). Das ganze Ausmaß der Verwüstung, das beim Anblick der fahlen Wirklichkeit einer durch große Tagebaulöcher zerklüfteten Landschaft in der Mittel- und Niederlausitz sichtbar wurde, löste in Karl Vouk einen starken Impuls der Er-schütterung aus, die ihn zum künstlerischen Aufschrei zwang. Eine 25 Bilder umfassende Werkserie mit dem Titel „Satkula oder: Wa(h)re Landschaft“ entsteht. Karl Vouk gestaltet die einzelnen Blätter seiner Serie in An-lehnung an die deutsche Nationalflagge, indem er im oberen, schwarzen Drittel des Bildes einen breiten Streifen von sinnbildlich zur Kohle gepresster Landschaft anbringt. Detailaufnahmen von Briktts als „Quintessenz der Lau-sitzer Braunkohlenreviere“. Die seinen meist seriell ange-legten Werkblöcken immanente Zeichenhaftigkeit und der ihm eigene strukturelle Minimalismus findet sich hier in bewährten Handschrift wieder. In verknappter meta-phorischer Sprache demaskiert Karl Vouk apodiktisch die Doppelzungigkeit staatlich erteilter Postulate. Sorgfältig gewählten Zitaten aus den Verfassungen des Landes Brandenburg und des Freistaates Sachsen setzt der Künstler in ihrer Aussage disparate, feinfühlig zugeordnete Nahaufnahmen oftmals bizarre, teils grotesker Konstel-lationen entgegen und hinterfragt den Wert der Gesetz-lichkeit hinsichtlich ihrer Glaubwürdigkeit. Auf diese Weise polarisiert der Kerngedanke jedes Bildes bereits aus sich selbst heraus, ohne dem Betrachter jedoch ober-flächliche, einsilbige Antworten anzubieten. Es gibt keine kompromissfreien Lösungen zur Problematik Bergbau, denn kein Thema spaltet die Betroffenen jener Gegend mehr als die Kohle, und das bereits von Beginn ihrer Förderung vor mehr als anderthalb Jahrhunderten an. Wer hingegen hat das Recht zur definieren, was das Ge-meinwohl ausmacht, was nimmer müde werdende Be-fürworter der Braunkohlelobby als ein allem überge-ordnetes Gebot deklarieren? Ist das wehmütige Rück-wärtsschauen und das Beklagen einer verflossenen Zeit

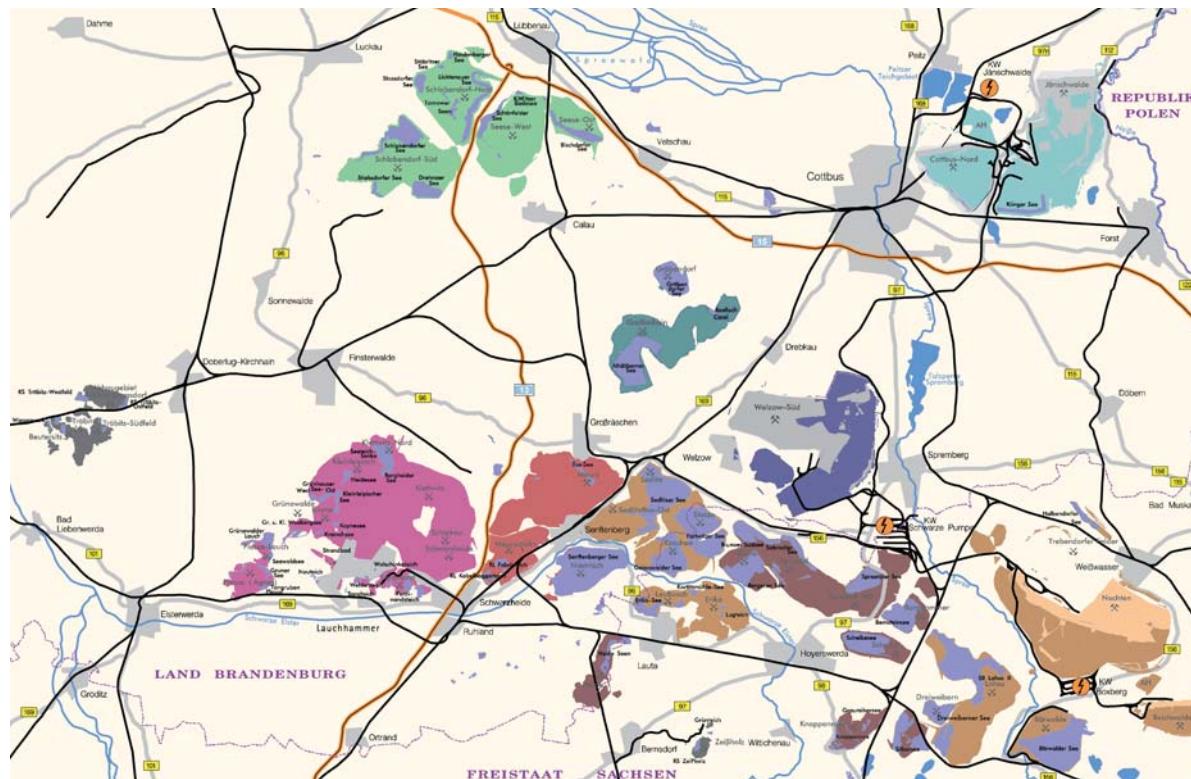

Abb. 1 – Tagebauareale der Lausitz. In: Dokumentation bergbaubedingter Umsiedlung. Hrsg. Archiv verschwundener Orte/Archiv zgubionych jsow Baršć/Rogow 2010, S. 2–3.
www.verschwundene-orte.de

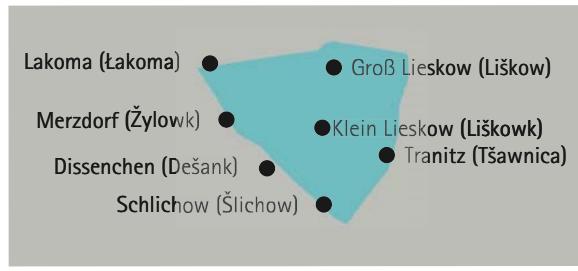

Abb. 2 – Devastierte Orte, Tagebau Cottbus-Nord, ebd., S. 93.

v pogosto bizarnih, delno tudi grotesknih konstelacijah in tako postavi pod vprašaj vrednoto zakonitosti glede na njeno verodostojnost. Na ta način osrednja izpoved vsake posamezne slike polarizira sama zase, ne da bi s tem ponujala gledalcu površne, enozložne odgovore. Rešitev problematike ruderstva ni možna brez kompromisov, saj v tisti pokrajini nobena tematika ne razdvaja prizadete osebe bolj, kot to povzroča premog, in to že od samega začetka kopanja pred več kot stoletjem in pol. Kdo ima sploh pravico odločati, kaj je v prid skupnosti, katerim zahtevam se mora podrejati, kot to počnejo interesne skupnosti za rjavi premog? Ali je otožna retrospektiva in obžalovanje preteklosti le prevara človeškega zaznavanja, morebiti celo izraz pretirane čustvene občutljivosti?

Nešteto obrazov in zgodb pripoveduje o izgubi, o izgubi življenskega zaklada, ki ga sestavljajo identiteta, jezik, tradicija in tudi narava. Karl Vouk s svojim delom spodbuja k razmišljanju in poziva, naj se približamo možnemu odgovoru na vprašanje po tistem, kar obstaja? Strast po uničevanju kot tudi letargija sodita prav tako v človeško duševno dispozicijo kot tudi njegova volja do življenja. Za umetnika je bistveno da poimenuje vrzel med generacijami, ki nastane, če je prepovedana vez med preteklostjo in prihodnostjo, ko ni več možnosti, da se vračamo na določene kraje, ker so ti izginili v breznu dnevnih kopov. Kot primer navajam različne vrste blaga, čudovito blago lužiškosrbskih noš, pisano, svileno in izvezeno, ki žari v nežnem blesku. Nekoč ga je napolnjevalo življenje

wumělc z njejenakimi, čučiwe přirjadowanymi wobrazami. Tak nastanu hustohdy bicarne, zdžela samo groteskne konstelacije, z kotrymž pohnuwa Karl Vouk k rozmyslowanju wo tym, hač su wone zakonitosće scyla wopravnjene. Na tajke wašnje polarizuje hižo hłowne wuprajenje wobraza same wot so, bjeztoho, zo by so hnydom někajkažkuli zwjeršna abo krótka wotmołwa naděšla. Nastupajo problematiku hórnistwa njeje žanych rozrisanow bjez kompromisa. Žana tema njepači potrjehených ludži wonych kónčin bóle hač wuhlo, a to hižo wot spočatkow jeho wudobywanja przed wjace hač sto-apjećdesat lětami. Ale štó ma prawo definować, što je na dobro čłowiejka, z kotrym prawom to, štož nihdy mučni brunicowi lobbyśca jako nade wšem a wšitkim płaciwy zakoń deklaruja? Je melancholiske zhładowanie na zańdzenosć a wobżarowanje minjeneho časa jeničce mylenje našeho zaznawanskeho aparata, snano samo wuraz přepjateje emocionalneje čučiwośće?

Je njesmrnje wjele wobličow a stawiznow, kotrež powědaja wo zhujbenym, wo přisadzenju žiwjenskeho pokläda, kiž rěka domizna. K njemu slušeja identita, rěč, tradicije, ale runje tak tež přiroda. Karl Vouk pohnuwa ze swojimi twórbami k přemyslowanju, zo by so wotmołwe na prašenje za tym, što zwostawa, zblížil. Radosć nad zničenjom a letargija stej runje tak w čłowiecej duši zańwnej kaž wola k přežiwienju. Wumělc ma za bytostne, zo skedźbnia na džéru, kotaž rozdréwa generacie, hdžy njiđowoli so ludžom zašlośc sobu do přichoda wzać a hdžy ani njeje městna nawróta, dokelž je so domizna w tlamje wuhloweje jamy zhubiła. Tule su na příklad płaty, krasne płaty serbskich drastow, wjesolych barbow, židzane, wušiwane a zlaha so swěćace. Něhdy běchu wone žive; dychachu a hibachu so ze swojimi nošerkami, we wotzyntu jich rěče a spěwow. Płaty, zešite jako druha koža. Narodna drasta młodych holcow Slepanskeje kónčiny je živa ze swěćateje čerwjenje jich hawbow. Tute storhachu holičam z hłowy, ponižejo je jich serbskeho pochada dla. Někotražkuli bluzna je do džensnišeho wiđomna. Druhe žony wotpoložichu swoju narodnu drast same wot so a schowachu ju před swojimi džówkami, chcyjo jim runje tajke horjo zalutować. Samo na sebi

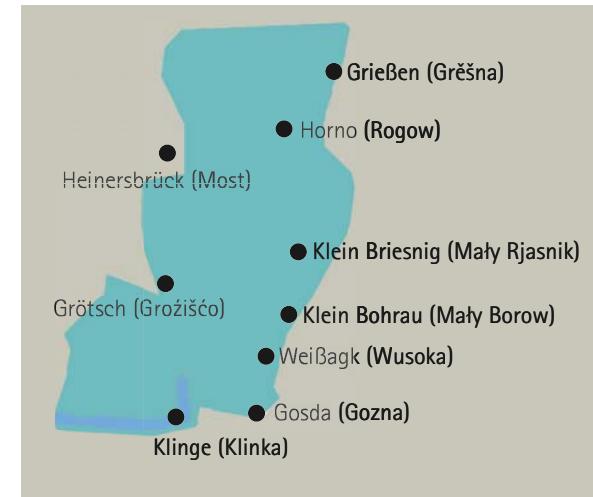

Abb. 3 – Devastierte Orte, Tagebau Jänschwalde, ebd., S. 109.

nur eine Täuschung des menschlichen Wahrnehmungsapparates, möglicherweise Ausdruck übersteigerter emotionaler Empfindlichkeit?

Es gibt unendlich viele Gesichter und Geschichten, die vom Verlust erzählen, vom Verlust des Lebensschatzes Heimat zu dem Identität, Sprache, Traditionen aber auch die Natur gehören. Karl Vouk regt mit seinen Werken zum Nachsinnen an, um sich einer möglichen Antwort auf die Frage nach dem, was bleibt, zu nähern. Zerstörungslust und Lethargie gehören gleichermaßen zur seelischen Grundausstattung des Menschen wie sein Überlebenswillen. Der Künstler hält es für wesentlich, die Lücke zwischen den Generationen zu benennen, die entsteht, wenn es einem verwehrt wird, die Vergangenheit mit in die Zukunft zu nehmen, wenn es keinen Ort der Rückkehr gibt, weil dieser im Schlund der Tagebaue verschwunden ist. Da sind zum Beispiel Stoffe, wunderbare Stoffe sorbischer Trachten, farbenfroh, seidig, bestickt und von zartem Glanz. Einst von Leben gefüllt, atmeten und bewegten sie sich mit ihren Trägerinnen im Widerhall ihrer Sprache und Gesänge. Stoffe, geschneidert zur zweiten

z gibanjem in dihanjem tistih, ki so ga nosile, odmev njihovega jezika in petja. Blago, sešito kot druga koža. Noša mladih deklet iz resave v oklici vasi Slepoo živi od čepic, ki blestijo v žareče rdeči barvi. Te čepice so trgali dekletom z glave, da bi jih ponižali zaradi njihovega lužiškošrbskega porekla. Nekatere rane so ostale vidne do danes. Nekatere ženske so odložile nošo in jo skrile pred svojimi hčerami, da bi jim prihranile podobne izkušnje. Takšna odločitev ni rezultat svobodne volje, ravno tako kot tudi življenje s premogom ni odločitev brez vsakršnega pritiska. Da preživiš v Lužici, je umetnost. Sčasoma se izgublja nekoč tako žareča rdeča med črnimi in sivimi odtenki brezkrvne pokrajine premoga. Na nerodovitnih tleh stara drevesa ne poganjajo mladih korenin. Kaj ostane od pokrajine, če se rdeča srčna kri ne more več pretakati? Potem ni več niti pravljic, niti čudenja in tudi ni več sanj (5).

Christina Boguszowa
Direktorica Serbskega muzeja, Budyšin

njebě to rozsud ze swójskeje wole, tak kaž njemóže žiwjenje z wuhlom być nihdy rozsud bjez nučenja. We Łužicy žiwy być je wužadanje. Poněčim pozhubja so něhdy přewšo živa čerwjeń w čornej a šérej barbje bjez-krejneje wuhloweje krajiny. W njeplódnej pódze njemoža stare štomy nowym korjenjam rosć dać. Što zwostanje po krajinje, hdyž čerwjena krej jeje wutroby hižo nječeče? Potom njezwostanu ani bajki ani džiwy ani sony (5).

Christina Boguszowa
Direktorka Serbskeho muzeja, Budyšin

Haut. Die Tracht der jungen Mädchen aus der Heidegegend um Schleife lebt vom leuchtenden Rot ihrer Kopfhauben. Die Hauben wurden den Mädchen vom Kopf gerissen, um sie zu demütigen, ihrer sorbischen Herkunft wegen. Manche Narbe ist bis heute sichtbar geblieben. Andere Frauen legten die Tracht von sich aus ab und verbargen sie vor ihren Töchtern, um ihnen Gleiches zu ersparen. Im Grunde kein Entschluss des freien Willens, so wie das Leben mit der Kohle keine zwanglose Entscheidung sein kann. In der Lausitz zu existieren ist eine Kunst. Allmählich verliert sich das einst so lebendige Rot im Schwarz und Grau der blutleeren Kohlelandschaft. In unfruchtbaren Böden schlagen alte Bäume keine jungen Wurzeln. Was bleibt von einem Landstrich, wenn das rote Herzblut nicht mehr fließen kann? Dann gibt es keine Märchen, kein Wundern und keine Träume mehr (5).

Christina Bogusz
Direktorin des Sorbischen Museum, Bautzen

- (1) Roman „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“ (op.: Krabat ali spreminjanje sveta) sodi med najbolj pomembna dela lužiškošrbskega pisatelja Jurija Brézana. Izšel je v nemščini in v gornjelužiški srbsčini, prav tam pod naslovom „Krabat“. Leta 1993 je sledila naslednja knjiga „Krabat oder Die Bewahrung der Welt“ (op.: Krabat ali ohranitev sveta) ter leta 1994 roman v gornjelužiški srbsčini „Krabat abo So prašeč je čas“.
- (2) Jurij Brézan, „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“. Berlin: Verlag Neues Leben, 1986, 2. naklada, str. 5.
- (3) Citat se nanaša na kitico iz lužiškošrbske študentske pesmi iz druge polovice 1980. let.
- (4) „Rjana Łužica“ je naslov lužiškošrbske narodne himne, ki jo je napisal lužiškošrbski pesnik in duhovnik Handrij Zejler (1804–1872) kot študent leta 1827 v Leipzigu. Takrat nastala pesem z naslovom „Auf die sorbische Lausitz“ je postala kasneje v uglasbitvi Korla Awgusta Kocora (1822–1904) kot „Rjana Łužica – Lepa Łužica“ lužiškošrbska narodna himna.
- (5) Jurij Brézan, „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“. Berlin: Verlag Neues Leben, 1986, 2. nakl., str. 155/156.

- (1) Roman „Krabat“ sluša k najwuznamnišim twórbam serbskeho spisowacela Jurja Brézana. W němské rěci wurdě pod titlom „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“. W lěće 1993 slědowaše dalša kniha w němcinje a 1994 w hornjoserbščinje, kotruž mjenovaše awtor „Krabat oder Die Bewahrung der Welt“ a „Krabat abo So prašeč je čas“.
- (2) w: Jurij Brézan: „Krabat“. Budyšin: Ludowe nakładnistwo Domowina, 1976, str. 5.
- (3) Citat počahuje so na štučku serbskeho studentskeho spěva z druheje polojcy 1980tych lět.
- (4) „Rjana Łužica“ je titul serbskeje narodneje hymny, kotruž je farar a basník Handrij Zejler (1804–1872) jako student w lěće 1827 spísal. Tehdy jako baseň pod titlom „Na rjani serbsku Łužicu“ nastata, sta so pozdžišo, skomponowana wot Korla Awgusta Kocora (1822–1904), jako „Rjana Łužica“ ze serbskej narodnej hymnu.
- (5) w: Jurij Brézan: „Krabat“. Budyšin: Ludowe nakładnistwo Domowina, 1976, str. 170/171.

- (1) Der Roman „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“ gehört zu den bedeutendsten Werken des sorbischen Schriftstellers Jurij Brézan. Er erschien in deutscher sowie in obersorbischer Sprache, hier unter dem Titel „Krabat“. Im Jahr 1993 folgte ein weiteres Buch „Krabat oder Die Bewahrung der Welt“ sowie 1994 der Roman in obersorbischer Sprache „Krabat abo So prašeč je čas“.
- (2) Jurij Brézan, „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“. Berlin: Verlag Neues Leben, 1986, 2. Auflage, S. 5.
- (3) Das Zitat bezieht sich auf die Strophe eines sorbischen Studentenliedes aus der zweiten Hälfte der 1980er Jahre.
- (4) „Rjana Łužica“ ist der Titel der sorbischen Nationalhymne, die der sorbische Dichter und Pfarrer Handrij Zejler (1804–1872) als Student im Jahr 1827 in Leipzig verfasste. Damals als Gedicht unter dem Titel „Auf die sorbische Lausitz“ entstanden, wurde es später in der Vertonung von Korla Awgust Kocor (1822–1904) als „Rjana Łužica – Schöne Lausitz“ zur sorbischen Nationalhymne.
- (5) Jurij Brézan, „Krabat oder Die Verwandlung der Welt“. Berlin: Verlag Neues Leben, 1986, 2. Auflage, S. 155/156.

SATKULA

Ustvariti preteklo ponovno vidno – sposobnost umetnosti. Oživeti pozabljeno – sposobnost umetnosti. Popeljati manjšine pred zastor in jim dodeliti enakopravno vlogo v igri celote – ena od mnogih nalog in zahtev umetnosti. Umetnost sprašuje in prevetri, ona je zrcalo vsega in v najlepšem smislu vzgaja k kritičnemu ukvarjanju in k izmenjavi.

Karl Vouk povezuje preteklost s sedanjostjo in ob tem zelo natanko opazuje. Vprašanja ostajajo – tisto, kar je ostalo brez odgovora postane s SATKULO pričoved.

Ali je umetnost neka nujnost? Da!

Manuela Tertschnig
Vodja oddelka za kulturo
deželnega glavnega mesta Celovec

Zhubjene widzomne scinić – to je móc wumělstwa. Zabyte zaso do pomjatka zwoać – to je zamóźność wumělstwa. Narodne mjeňšiny před zawěšk dowjesć, zo bychu so stali z runoprawnym dželom cyłka – jedyn z mnohich nadawkow a też żadanjow wumělstwa. Wone praša so a přeswětluje, je špihel za wšo a kublje w najlepšim zmysle ke kritiskemu rozestajenju a k wuměnje.

Karl Vouk zwijazuje zańdżene z přítomnosću a při tym cyle dokładne wobkedźbuje. Prašenja zwostanu – to njewotmoljene stanje so přez SATKULU ze stawizničkami.

Je wumělstwo trěbne? Haj!

Manuela Tertschnig
Wjednica kulturneho wotrjada
krajneje stolicy Celoveca

Verschwundenes sichtbar machen – eine Macht der Kunst. Vergessenes wieder in Erinnerung bringen – ein Vermögen der Kunst. Minderheiten vor den Vorhang holen und sie zum berechtigten Teil des Ganzen werden lassen – eine von vielen Aufgaben und auch Forderungen der Kunst. Sie hinterfragt und durchleuchtet, ist Spiegel für alles und erzieht im schönsten Sinne zu kritischer Auseinandersetzung und Austausch.

Karl Vouk verbindet Vergangenes mit der Gegenwart und sieht dabei ganz genau hin. Fragen bleiben – das Unbeantwortete wird mit SATKULA zu Geschichten.

Kunst eine Notwendigkeit? Ja!

Manuela Tertschnig
Leiterin der Kulturabteilung
der Landeshauptstadt Klagenfurt

JA ĆE WIDŽU

JA ĆE SŁYŠU

JA ĆE ČUJU

JAZ TE VIDIM

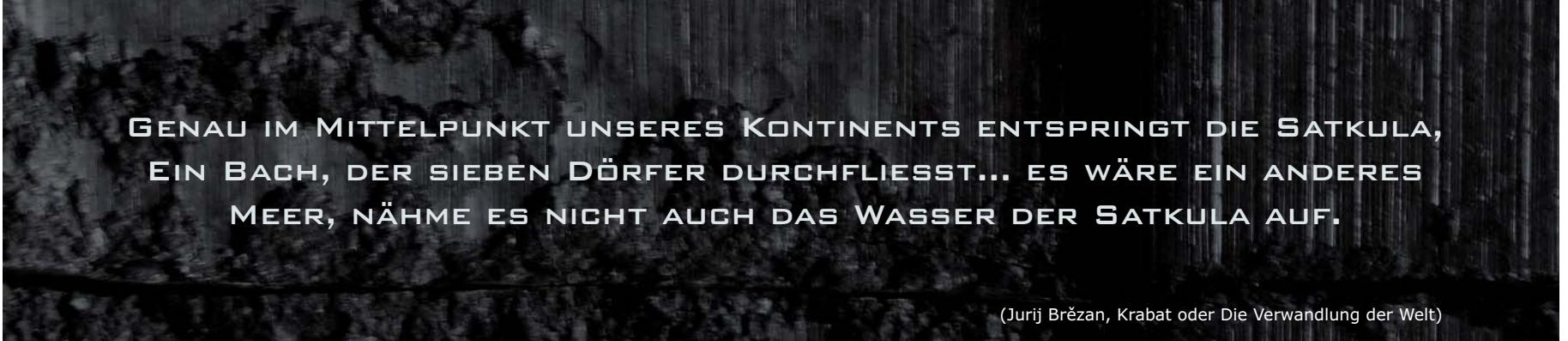
JAZ TE SLIŠIM

JAZ TE ČUTIM

ICH SEHE DICH

ICH HÖRE DICH

ICH FÜHLE DICH

GENAU IM MITTELPUNKT UNSERES KONTINENTS ENTSPRINGT DIE SATKULA,
EIN BACH, DER SIEBEN DÖRFER DURCHFLEISST... ES WÄRE EIN ANDERES
MEER, NÄHME ES NICHT AUCH DAS WASSER DER SATKULA AUF.

(Jurij Brézan, Krabat oder Die Verwandlung der Welt)

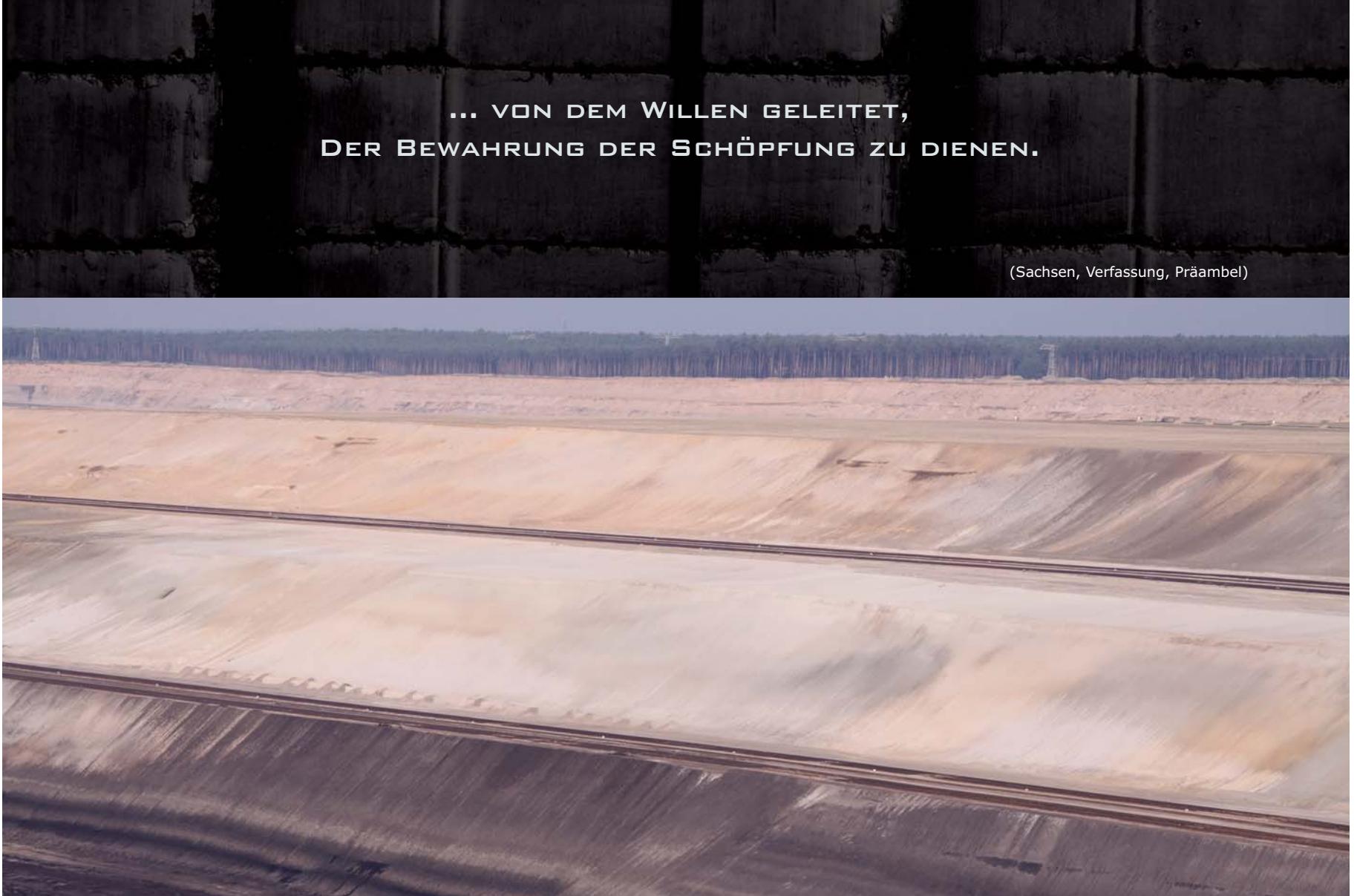
SATKULA # 1, 100 x 150 cm, digital print, 2014

VIELLEICHT MÖCHTEN DIE LEUTE LIEBER DEN GEWUNDENEN BACH BETRETEN,
DOCH DER VORSITZENDE ENTSCHEIDET, DASS SIE LIEBER REICHER WERDEN
MÜSSEN – UND LASST DIE SATKULA VERSCHWINDEN.

(Jurij Brézan, Krabat oder Die Verwandlung der Welt)

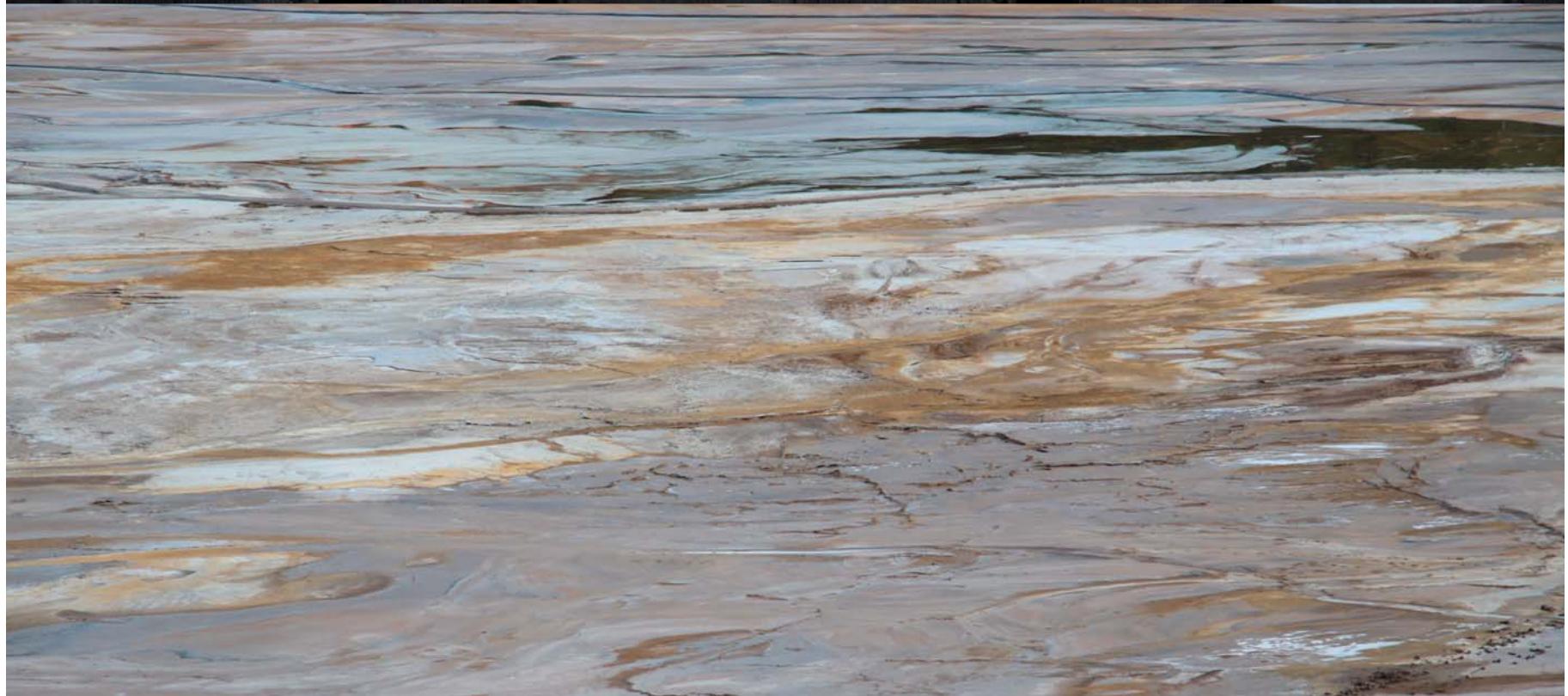
SATKULA # 2, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**... VON DEM WILLEN GELEITET,
DER BEWAHRUNG DER SCHÖPFUNG ZU DIENEN.**

(Sachsen, Verfassung, Präambel)

SATKULA # 3, 100 x 150 cm, digital print, 2014

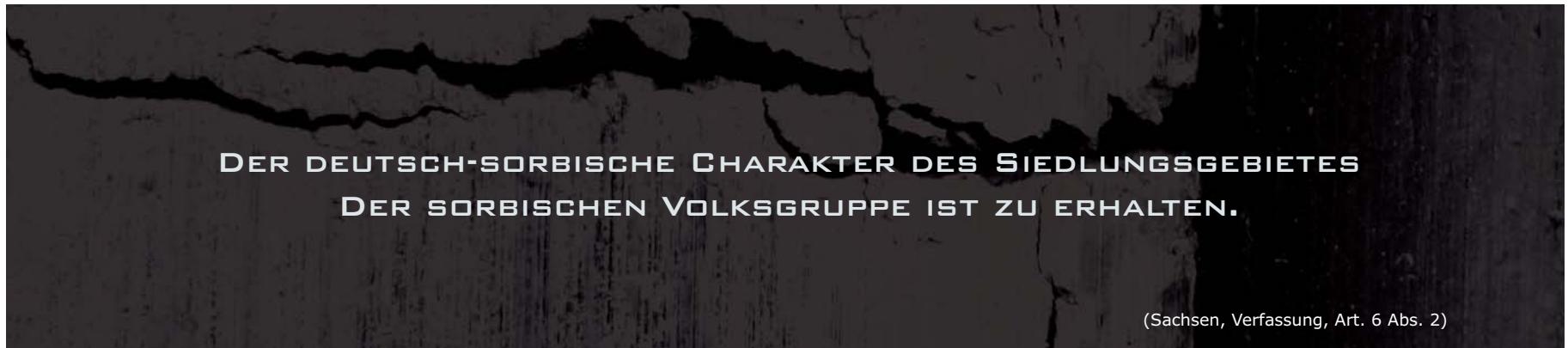
SATKULA # 4, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**BERUF UND ARBEITSPLATZ KÖNNEN FREI GEWÄHLT WERDEN,
SOWEIT BERGBAURECHT NICHT ENTGEGENSTEHT.**

(Sachsen, frei nach Verfassung, Art. 28 Abs. 1)

SATKULA # 5, 100 x 150 cm, digital print, 2014

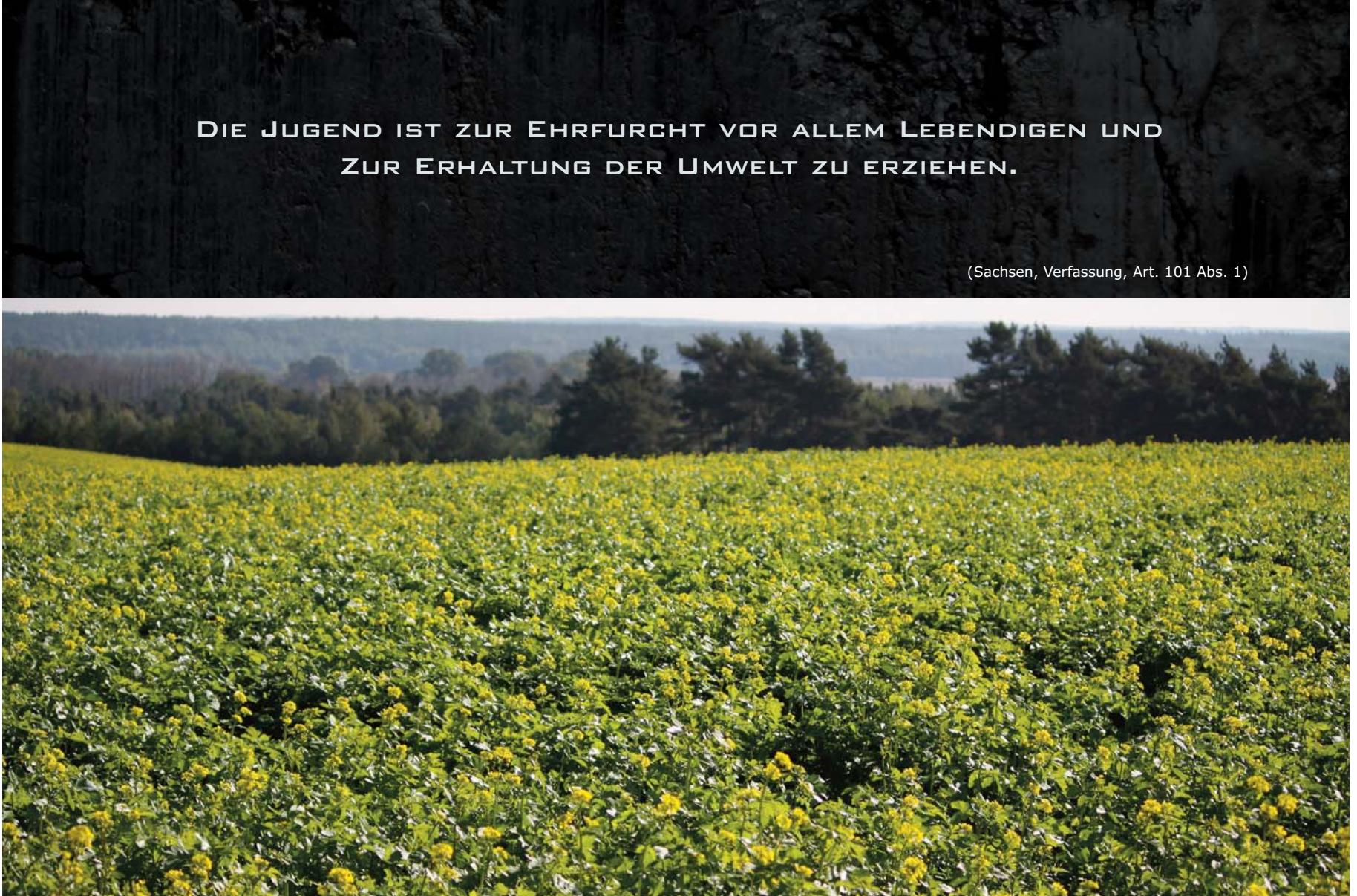
**DER DEUTSCH-SORBISCHE CHARAKTER DES SIEDLUNGSGEBIETES
DER SORBISCHEN VOLKSGRUPPE IST ZU ERHALTEN.**

(Sachsen, Verfassung, Art. 6 Abs. 2)

Schleife/Slepo
Beschluß zur Abaggerung am 1.10.2013, Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien

SATKULA # 6, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**DIE JUGEND IST ZUR EHRFURCHT VOR ALLEM LEBENDIGEN UND
ZUR ERHALTUNG DER UMWELT ZU ERZIEHEN.**

(Sachsen, Verfassung, Art. 101 Abs. 1)

EINEN WALD HATTEN SIE NICHT MEHR – UND KEINE MÄRCHEN.
EINEN ACKER HATTEN SIE NICHT MEHR – UND KEIN WUNDERN.
SIE HATTEN KEIN GUTES WASSER MEHR – UND KEINE TRÄUME.

(Jurij Brězan, Krabat oder Die Verwandlung der Welt)

SATKULA # 8, 100 x 150 cm, digital print, 2014

(Brandenburg, Verfassung, Art. 39 Abs. 1)

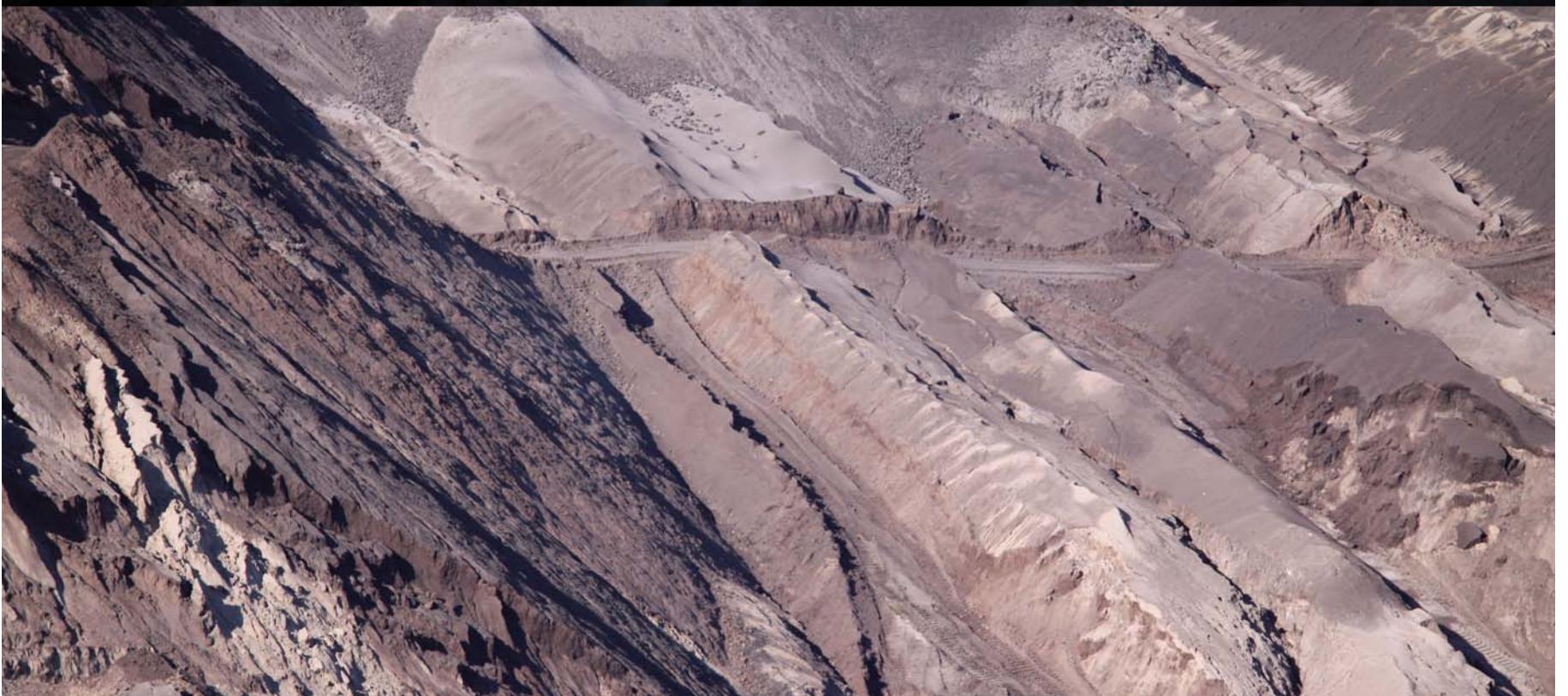

SATKULA # 9, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**DAS WAR MEIN ACKER, FÜNFZIG ERNTEN LANG,
UND DU HAST IHN MIR GENOMMEN.**

(Jurij Brëzan, Krabat oder Die Verwandlung der Welt)

SATKULA # 10, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**GRUND UND BODEN, NATURSCHÄTZE UND PRODUKTIONSMITTEL
KÖNNEN ZUM ZWECK DER VERGESELLSCHAFTUNG IN
GEMEINEIGENTUM ÜBERFÜHRT WERDEN.**

(Sachsen, Verfassung, Art. 32 Abs. 2)

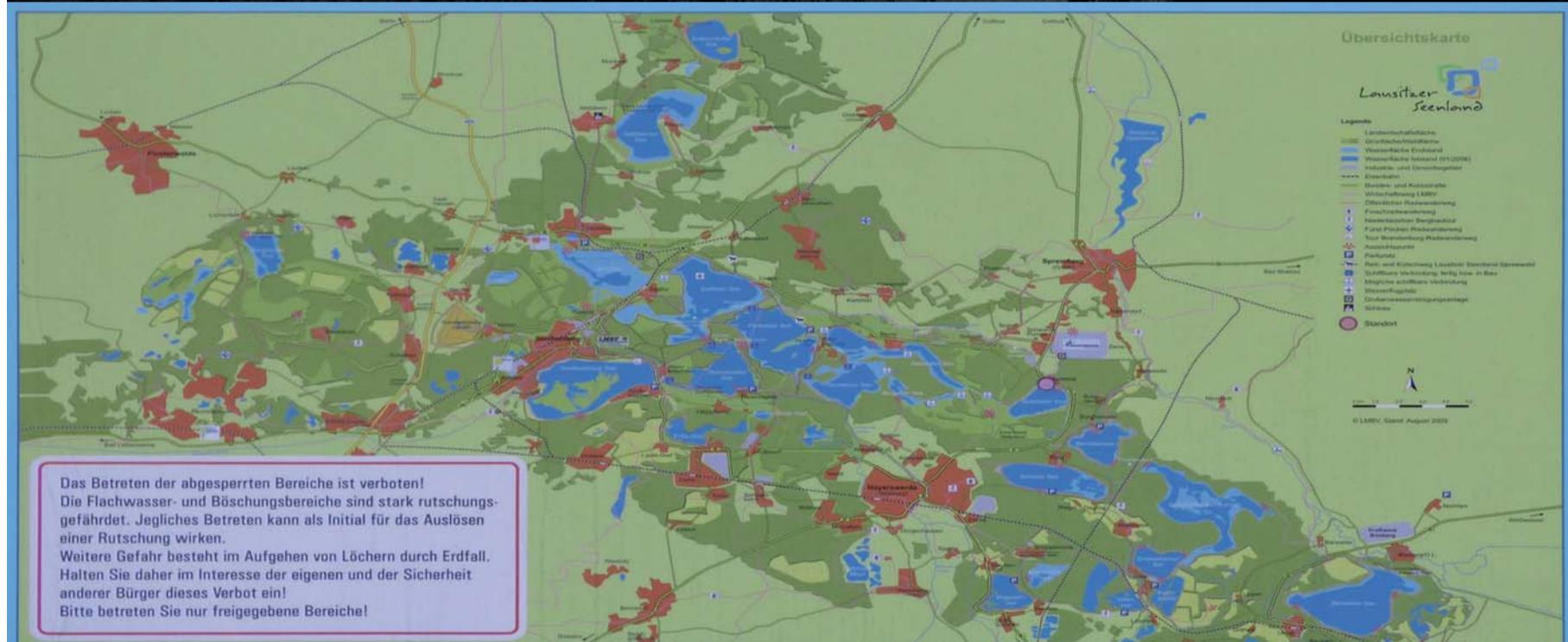
SATKULA # 11, 100 x 150 cm, digital print, 2014

SATKULA # 12, 100 x 150 cm, digital print, 2014

DER BESONDERE CHARAKTER DES ANGESTAMMTEN SIEDLUNGSGBIETES UND DIE INTERESSEN DER SORBEN (WENDEN) SIND BEI DER GESTALTUNG DER LANDES- U. KOMMUNALPOLITIK ZU BERÜCKSICHTIGEN.

(Brandenburg, Sorben[Wenden]-Gesetz, § 3 Abs. 1)

SATKULA # 13, 100 x 150 cm, digital print, 2014

SATKULA # 14, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**DER ALLGEMEINHEIT IST DER ZUGANG ZU BERGEN, WÄLDERN, FELDERN,
SEEN UND FLÜSSEN ZU ERMÖGLICHEN.**

(Sachsen, Verfassung, Art. 10 Abs. 3)

SATKULA # 15, 100 x 150 cm, digital print, 2014

SATKULA # 16, 100 x 150 cm, digital print, 2014

SATKULA # 17, 100 x 150 cm, digital print, 2014

(Brandenburg, Verfassung, Art. 25 Abs. 1)

Horo/Rogow, Abbruch 2004–2006 (Hochzeit um 1914)

SATKULA # 18, 100 x 150 cm, digital print, 2014

**DAS LAND GEWÄHRLEISTET EINE STRUKTURFÖRDERUNG DER REGIONEN
MIT DEM ZIEL, IN ALLEN LANDESTEILEN GLEICHWERTIGE LEBENS- U.
ARBEITSBEDINGUNGEN ZU SCHAFFEN UND ZU ERHALTEN.**

(Brandenburg, Verfassung, Art. 44)

SATKULA # 19, 100 x 150 cm, digital print, 2014

DIE WOHNUNG IST UNVERLETZLICH.

(Sachsen, Verfassung, Art. 30 Abs. 1)

SATKULA # 20, 100 x 150 cm, digital print, 2014

DAS EIGENTUM UND DAS ERBRECHT WERDEN GEWÄHRLEISTET.

(Sachsen, Verfassung, Art. 31 Abs. 1)

SATKULA # 21, 100 x 150 cm, digital print, 2014

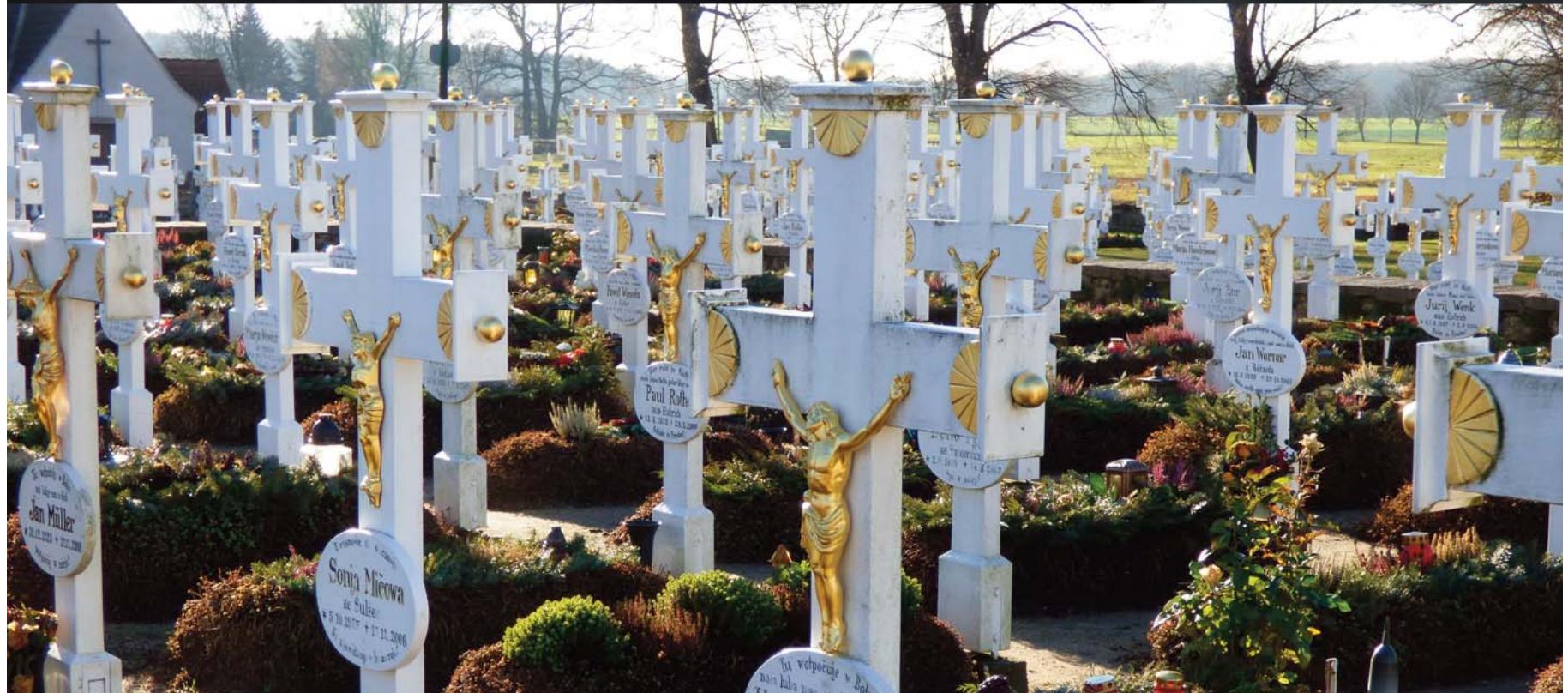
DAS LAND GEWÄHRLEISTET UND SCHÜTZT
DAS RECHT NATIONALER UND ETHNISCHER MINDERHEITEN.

(Sachsen, Verfassung, Art. 5 Abs. 2)

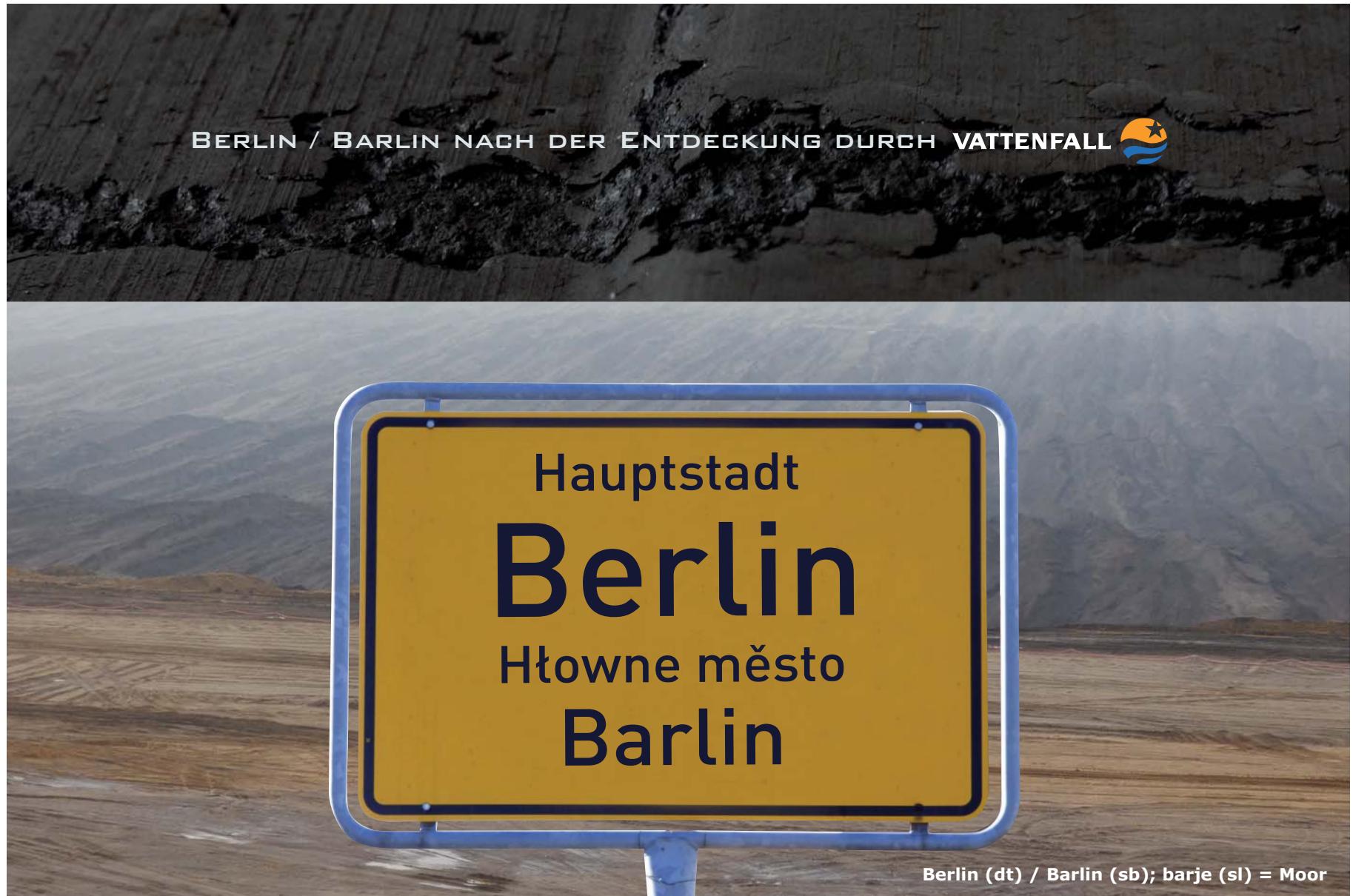
Nicolaipforte Mikławske wrótka	Heringstraße Jerjowa hasa	Burgplatz Hrodowe naměsto	Hintere Reichenstraße Žadnja Bohata hasa
Schulstraße Šulska hasa	Reichenstraße Bohata hasa	Domgasse Tachantska hasa	An der Petrikirche při Pětrowej cyrkvi
Wendische Straße Serbska hasa	Hohengasse Wysoka hasa	Rittergasse Rycerska hasa	Kleine Brüdergasse Mała Bratrowska hasa
Predigergasse Prédarska hasa	Hauptmarkt Hłowne torhošćo	Mönchsgasse Mniša hasa	Große Brüdergasse Wulka Bratrowska hasa
Kornstraße Žitna hasa	Messergasse Nožerska hasa	An den Fleischbänken při mjasowych jětkach	Innere Lauenstraße Nutřkowna Lawska hasa
Breitengasse Široka hasa	fleischergasse Rězniska hasa	Kesselstraße Rotolska hasa	Hauensteingasse Hauensteinowa hasa

**DIE IM LAND LEBENDEN BÜRGER SORBISCHER VOLKSZUGEHÖRIGKEIT
SIND GLEICHBERECHTIGTER TEIL DES STAATSVOLKES.**

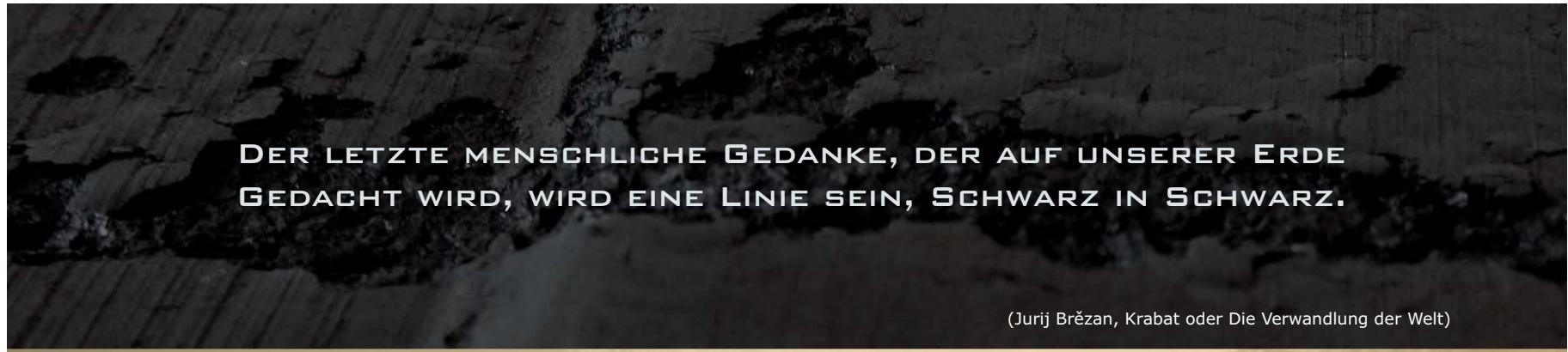
(Sachsen, Verfassung, Art. 6 Abs. 1)

SATKULA # 23, 100 x 150 cm, digital print, 2014

SATKULA # 24, 100 x 150 cm, digital print, 2014

SATKULA # 25, 100 x 150 cm, digital print, 2014

1 Dokładnje wosrjedź našeho kontinenta – potajkim tež Swěta, kaž mnozy tule mylnje wěrja – žórli so Satkula, Rěčka, kotaž sydom wjeskow pojí ... ale wono by było Hinaše morjo, hdy by njepřiwzało tež wodu rěčki Satkule.

(Jurij Brězan, Krabat)

2 Snano bychu ludžo radšo wijatu rěčku zdžerželi,
Ale předsyda rozsudži, zo maja radšo zbohatnyć chcyć
Dyrbjeć, a tyknje Satkulu pod zemju.

(Jurij Brězan, Krabat)

3 ... připóznawajo wolu,
Słužić zachowanju stwórby

(Sakska, wustawa, preambla)

4 Kraj připóznawa prawo na wužiwanje rjanosćow přirody
A na wočerstwjenje w swobodnej přrodze.

(Sakska, wustawa, art. 10, wotřekz 3)

5 Powołanje a dželowe městno smětej so swobodnje wolić,
Dalokož so to hórnistwowemu prawu njespřećiwa.

(Sakska, swobodnje po wustawje, art. 28, wotřekz 1)

6 Němsko-serbski charakter sydlenskeho ruma
Serbskeje ludoweje skupiny ma so zachować.

(Sakska, wustawa, art. 6, wotřekz 2)

Slepo

Sklep o rušenju dne 1.10.2013, Načrtovalno združenje Gornja Lužica-Dolnja Šlezija

7 Młodžina ma so k česćownosći před wšěm žiwym a
K zachowanju wobswěta kublać.

(Sakska, wustawa, art. 101, wotřekz 1)

8 Ale lěs hižo njemějachu a žane bajki. A rolu ludžo hižo Žanu njemějachu a žane džiwanje. Ale woni hižo žanu Dobru a čistu wodu njemějachu a žane sonjenje.

(Jurij Brězan, Krabat)

9 Škit přirody je winowatosć kraja.

(Braniborska, wustawa, art. 39, wotřekz 1)

10 Tole tam bě naša rola. Bě moje polo, přez połsta žnjow.
A ty, sy mi jo wzal.

(Jurij Brězan, Krabat)

11 Póda, poklady přirody a produkcske srědkи
Smědža so w zajimje stowaršnstenjenja do
Zhromadneho wobsydstwa přenjesć.

(Sakska, wustawa, art. 32, wotřekz 2)

12 Škit wobswěta jako zaklad žiwjenja je, Tež hladajo
Na zamołwitosć přichodnym generacijam napřećo,
Winowatosć kraja a winowatosć wšitkich w kraju.

(Sakska, wustawa, art. 10, wotřekz 1)

13 Wosebity charakter zdžedženeho sydlenskeho ruma
A zajimy Serbow maja so při rjadowanju krajneje a
Komunalneje politiki wobkedžbować.

(Braniborska, Serbski zakón, § 3, wotřekz 1)

Přistup k zašlahanym wobwodam zakazany!

Teren niłkeje wody a skłoninow je wobstejaceho stracha přesunjenja dla jara wohrozeny.

Kóždežkuli chodženie po terenje móhlo sunjenja wuskutkować.

Hrozy dale starch, zo wotewru so džery při sypnjenju zemje. Wobkedžbujće tohodla w
swojim swójskim kaž tež w zajimje wěstoty druhich wobydlerow tónle zakaz!

Prošu chodźće jenož po dowolennych ploninach!

1 Točno v središču našega kontinenta izvira Satkula,
Potok, ki teče skozi sedem vasi... Morje bi bilo drugačno,
Če ne bi prevzelo tudi vode Satkule.

(Jurij Brézan, Krabat ali spremenjanje sveta)

2 Morda bi ljudje žeeli raje stopiti v vijugast potok, a
Predsedujoči odloči, da morajo raje postati bogatejši
In poskrbi za izginotje Satkule.

(Jurij Brézan, Krabat ali spremenjanje sveta)

3 ... ki jih vodi volja,
Služiti ohranitvi stvarstva.
(Saška, ustava, preambula)

4 Dežela priznava pravico do uživanja naravnih lepot
In do počitka v naravi.

(Saška, ustava, 3. odst. 10. čl.)

5 Poklic in delovno mesto se lahko prosto izbereta,
V kolikor nista v nasprotju z rudarskim pravom.
(Saška, prosto po ustavi, 1. odst. 28. čl.)

6 Nemško-lužiškosrbski značaj naselbinskega območja
Narodne skupnosti Lužiških Srbov se mora ohraniti.
(Saška, ustava, 2. odst. 6. čl.)

Slepo. Sklep o rušenju dne 1.10.2013.

Načrtovalno združenje Gornja Lužica-Dolnja Šlezija

7 Mladino naj se vzbaja k strahospoštovanju do vsega
Živega in k ohranitvi okolja.

(Saška, ustava, 1. odst. 101. čl.)

8 Gozda niso več imeli – niti pravljic.
Njive niso več imeli – niti čudenja.
Dobre vode niso več imeli – niti sanj.
(Jurij Brézan, Krabat ali spremenjanje sveta)

9 Zaščita okolja je dolžnost dežele.
(Bramborska, ustava, 1. odst. 39. čl.)

10 To je bila moja njiva, petdeset žetev dolga,
A ti si mi jo vzel.
(Jurij Brézan, Krabat ali spremenjanje sveta)

11 Zemljivoščka posest, surovine in proizvodna sredstva
Se lahko z namenom podružabljanja
Prenesejo v skupno lastnino.
(Saška, ustava, 2. odst. 32. čl.)

12 Varstvo okolja je kot temelj življenja,
Tudi zaradi odgovornosti do prihodnjih generacij,
Dolžnost dežele in obveza vseh v deželi.
(Saška, ustava, 1. odst. 10. čl.)

13 Posebni značaj podedovanega naselbinskega območja in
Interesi Lužiških Srbov se morajo upoštevati pri
Oblikovanju deželne in komunalne politike.
(Bramborska, zakon o Lužiških Srbcih, 1. odst. 3. čl.)

Dostop do ograjenih območij je prepovedan!
Na območjih plitve vode in na bregovih obstaja velika nevarnost plazov. Vsakršno gibanje
lahko povzroči plaz.
Preti tudi nevarnost pojavljanja lukenj kot posledica zemeljskih plazov.
Upoštevajte to prepoved v interesu lastne varnosti in varnosti drugih!
Prosimo, gibajte se le na dovoljenih območjih!

14 Wobsydstwo zawjazuje.

(Braniborska, wustawa, art. 41, wotřekz 2)

15 Zjawnosći ma so přistup k horam, lěsam, polam,
Jězoram a rěkam zmóžnić.

(Sakska, wustawa, art. 10, wotřekz 3)

16 Kóžda wosoba ma prawo,
Swoje měnjenje ze słowom, pismom
A wobrazom swobodnje zwuraznjeć.

(Sakska, wustawa, art. 20, wotřekz 1)

Slepo, 11.12.2013

Foto: Bündnis „Strukturwandel jetzt – Kein Nochten II“, www.strukturwandel-jetzt.de

17 Wumělske twórby a pomniki kultury steja pod
Škitom kraja.

(Braniborska, wustawa, art. 34, wotřekz 2)

Cyrk w Liškowje, zničena 1983, Foto: Serbski muzej Chóšebuz

Foto: Serbski muzej Chóšebuz

18 Prawo serbskeho luda na škit a zdžerženje
Swojeho sydlenskeho ruma so zaruča.

(Braniborska, wustawa, art. 25, wotřekz 1)

Rogow, zničenie 2004–2006 (kwas wokoło 1914)

Foto: Serbski muzej Chóšebuz

19 Kraj zaruča strukturne spěchowanje regionow
Z cilom, we wšitkich džélach kraja runohódne žiwjenske
A džélowe wuměnjenja stworić a zawěsćić.

(Braniborska, wustawa, art. 44)

20 Bydlenje je njezranjomne.

(Sakska, wustawa, art. 30, wotřekz 1)

Slepo, wobzamknjenje k wotbagrowanju z dnja 1.10.2013,
Planowanski zwjazk Hornja Łužica-Delnja Śleska

21 Swójstwo a prawo na namřewstwo so zaručatej.

(Sakska, wustawa, art. 31, wotřekz 1)

22 Kraj zaruča a škita

Prawo narodnych a etniskich mjeňsin.

(Sakska, wustawa, art. 5, wotřekz 2)

23 W kraju bydlacy wobydlerjo,
Kotřiž serbskemu ludej přislušeja,
Su runoprawny wobstatk statneho ludu.

(Sakska, wustawa, art. 6, wotřekz 1)

24 Berlin/Barlin po wotkryću přez Vattenfall.

Berlin (něm) / Barlin (ser) / barje (slo) – bahno

25 Njeskónčne kónčnosće wobrazow,
Doniž so posledni njepřeměni na liniju čornu w čornym,
Na kotrejž so kóžda mysl wotsunje.

(Jurij Brězan, Krabat)

14 Lastništvo zavezuje.

(Bramborska, ustava, 2. odst. 41. čl.)

**15 Javnosti se omogoči dostop do
Gora, gozdov, polj, jezer in rek.**

(Saška, ustava, 3. odst. 10. čl.)

**16 Vsaka oseba ima pravico
Svobodnega izražanja svojega mišljenja
V besedi, pisavi ali sliki.**

(Saška, ustava, 1. odst. 20. čl.)

Slepo, 11.12.2013

Foto: Bündnis „Strukturwandel jetzt – Kein Nachten II“, www.strukturwandel-jetzt.de

**17 Umetnine in kulturna dediščina so pod
Zaščito dežele.**

(Bramborska, ustava, 2. odst. 34. čl.)

Cerkev Liškow, podrta leta 1983

Foto: Serbski muzej Chóšebuz

**18 Zagotavlja se pravica lužškosrbskega naroda
Do zaščite in ohranjanja
Njegovega naselitvenega območja.**

(Bramborska, ustava, 1. odst. 25. čl.)

Rogow, porušeno 2004–2006 (poroka okrog leta 1914)

Foto: Serbski muzej Chóšebuz

**19 Dežela zagotavlja spodbujanje regijskih struktur
S ciljem, da v vseh delih dežele ustvari in ohrani
Enakovredne življenjske in delovne pogoje.**

(Bramborska, ustava, 44. čl.)

20 Dom je nedotakljiv.

(Saška, ustava, 1. odst. 30. čl.)

Slepo. Sklep o rušenju dne 1.10.2013.

Načrtovalno združenje Gornja Lužica-Dolnja Šlezija

21 Lastnina in dedno pravo sta zagotovljena.

(Saška, ustava, 1. odst. 31. čl.)

**22 Dežela zagotavlja in ščiti
Pravice narodnih in etničnih manjšin.**

(Saška, ustava, 2. odst. 5. čl.)

**23 V državi živeči državljeni
Lužškosrbske narodne pripadnosti
So enakopravni del naroda.**

(Saška, ustava, 1. odst. 6. čl.)

24 Berlin/Barlin po odkritju družbe Vattenfall.

Berlin (nem) / Barlin (ser); barje (slo)

**25 Zadnja človeška misel na zemlji bo črta,
Črna v črnem.**

(Jurij Brézan, Krabat ali spreminjaњe sveta)

- 1958 Rojen v Celovcu / Geboren in Klagenfurt
1976 Maturiral na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu /
Matura am Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt
1976–1986 Študij arhitekture (Tehniška univerza, Akademija likovnih
umetnosti, Dunaj) / Studium der Architektur (Technische
Universität, Akademie der bildenden Künste, Wien),
Diploma / Diplom

Področja delovanja:
risba, slikarstvo, objekti, ilustracija, umetnost v javnem prostoru,
arhitektura. Živi in dela v Rinkolah pri Pliberku.

Tätigkeitsbereiche:
Zeichnung, Malerei, Objekte, Illustration, Kunst im öffentlichen Raum,
Architektur. Lebt und arbeitet in Rinkolach bei Bleiburg.

www.vouk.at

Samostojne razstave / Personalausstellungen (izbor/Auswahl)

- 2014 Vitis, Galerie Magnet, Völkermarkt/Velikovec
2013 Cut, Galerie G, Judenburg
2012 Kärntner Triptychen/Koroški triptih I–IX, Kulturcafe Raj, Klagenfurt
2010 2005–2010, Koroška galerija likovnih umetnosti, Slovenj Gradec (Kat.)
2005 2002–2005, Gorenjski muzej, Kranj (Kat.)
Passio, Piran/Pirano (Kat.)
Kärntner Triptychen/Koroški triptih I–III, Landhaus Galerie, Klagenfurt
2004 Vita aeterna, Kelag Schaukraftwerk Forstsee (Kat.)
2002 Totem, Parlament, Wien
2001 Project report, Galerie Freihausgasse, Villach (Kat. 10 Jahre Freihausgasse,
2003)

Skupinske razstave / Gruppenausstellungen (izbor/Auswahl)

- 2013 Hotel Obir Reception, Galerie Vorspann/Galerija Vprega,
Eisenkappel/Železna Kapla (Kat.)
2012 Denk mal: Deportation!, Bergbaumuseum, Klagenfurt (mit V. Oman; Kat.)
Javni govor/Public speech, Koroška galerija likovnih umetnosti,
Slovenj Gradec (Kat.)
Zeitgenössische Kunst aus Kärnten, Galerie Magnet, Wien
2008 K08 – Emanzipation & Konfrontation, Museum Werner Berg, Bleiburg/Pliberk
(Kat.)
2005 Crossover II, Pokrajinski muzej Ptuj Ormož / Künstlerhaus Klagenfurt (Kat.)

Umetnost v javnem prostoru / Kunst im öffentlichen Raum (izbor/Auswahl)

- 2014 Ihr seid das Salz der Erde – Salzsilo, St. Kanzian/Škocjan
2013 Rad.Rast.Station, St. Nikolai bei Ruden
2012 Abraham 2012, Kirche Krumpendorf
2009 Vita : mors, Einsegungskapelle Krumpendorf
2008 Kirchplatz, Wieting
2007 Colatio, krožišče Stari trg, Slovenj Gradec
2006 Rota – kinetisches Objekt, St. Michael bei Bleiburg/Šmihel pri Pliberku
Vita Hemae, Fenster/okna, Stadtpfarrkirche/mestna župnijska cerkev,
Bleiburg/Pliberk
Ecclesia, Kirchenfenster, Badersdorf
2003 Ambient, Radraststation/kolesarsko počivališče, St. Lucia – Aich/Dob
Sign & light – B70, Völkermarkt/Velikovec
Via longa, Kirche Damtschach – Villach
1992 IV. Statio, Križev pot/Kreuzweg, Stein im Jauntal/Kamen v Podjuni